

การศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ A Study of the Needs for Social Intelligence Development of the Younger Generation

สุทธิพร แท่นทอง^{1*} อัมพร ม้าคนอง² และ ดุจเดือน พันธุมนาวิน³

Sutthiporn Thanthong^{1*} Amporn Makhanong² and Duchduen Bhanthumnavin³

Received: September 8, 2024; Revised: October 30, 2025; Accepted: November 6, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี และ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความฉลาดทางสังคมสำหรับคนรุ่นใหม่ตามทฤษฎีปัญญาสังคมร่วมกับทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม ที่มีกลุ่มเป้าหมายการวิจัยเป็นคนรุ่นใหม่คือนักศึกษาปริญญาตรีที่กำลังจะเข้าสู่สังคมการทำงาน ประชากรในการวิจัยคือนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 440 คน กลุ่มตัวอย่างการวิจัยคือนักศึกษาจำนวน 210 คนที่ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายเพื่อสำรวจข้อมูล และนักศึกษาจำนวน 10 คนที่ใช้วิธีสุ่มแบบโควตาจากกลุ่มที่มีและไม่มีประสบการณ์ทำงานพิเศษกลุ่มละ 5 คน เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาจัดอยู่ระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.37) ส่วนความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 5.42$, S.D. = 0.32) 2) นักศึกษามีความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางสังคม คือความสามารถในการวิเคราะห์ความคิดความต้องการที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของผู้อื่น และความสามารถในการคิดหรือเลือกวิธีการปฏิบัติตนทางสังคมที่เหมาะสมมากที่สุด (ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงเท่ากับ 0.32) ขณะที่ความสามารถในการวิเคราะห์อารมณ์ความรู้สึกที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของผู้อื่น มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด (ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงเท่ากับ 0.26) ทั้งนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับความฉลาดทางสังคม ทุกคนมีความคิดเห็นว่าความฉลาดทางสังคมจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมและต้องการพัฒนาความฉลาดทางสังคมในทุกองค์ประกอบ

คำสำคัญ: ความฉลาดทางสังคม, การประเมินความต้องการจำเป็น, คนรุ่นใหม่

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the current conditions and needs regarding the social intelligence of undergraduate students, and 2) to examine the essential needs for developing their social intelligence. This study was a part of the development of a social intelligence enhancement program for the young generation, based on social intelligence theory and social exchange theory, the target group included final-year undergraduate students entering the workforce, whether through professional training or actual employment. The research population consisted of 440 third-year undergraduate students from Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University. The research samples comprised 210 students selected for a survey through simple random sampling, and 10 students selected for interviews through quota sampling, drawn from both a group without experience and a group with experience in part-time work, with 5 students from each group. The researcher utilized a questionnaire and a structured interview form. The analysis involved calculating the mean, standard deviation, PNI modified analysis, and content analysis. The research findings revealed that the overall current condition of social intelligence among the students was at a moderately high level ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= 0.37) meanwhile, the need for developing social intelligence was at a high level ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.37) 2) The areas with the highest essential needs for development were the ability to analyze the underlying thoughts and needs embedded in others' verbal and nonverbal communication and the ability to think of or select appropriate social behaviors (PNI modified = 0.32) Conversely, the ability to analyze emotions implied in others' verbal and nonverbal communication showed the lowest essential need (PNI modified = 0.26). Furthermore, most of the interviewees faced issues related to social intelligence. All of them agreed that social intelligence was essential for living in society, and they needed to develop social intelligence in all aspects.

Keywords: Social Intelligence, Need Assessment, Younger Generation

¹นิสิตปริญญาเอกสาขาหลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, E-mail: sutthiporn.th@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, E-mail: Aumporn.M@chula.ac.th

³ศาสตราจารย์ ดร., คณะพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, E-mail: db719nida@yahoo.com

¹Doctoral Student in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University, E-mail: sutthiporn.th@gmail.com

²Associate Professor Dr., Faculty of Education, Chulalongkorn University, E-mail: Aumporn.M@chula.ac.th

³Professor Dr., Graduate School of Social Development and Management Strategy, National Institute of Development Administration, E-mail: db719nida@yahoo.com

บทนำ

ปัจจุบันสังคมการทำงานมีลักษณะเป็นสังคมการทำงานระหว่างรุ่นอายุ (working generations) เนื่องจากโครงสร้างประชากรในที่ทำงาามีตั้งแต่พนักงานเจนเนอเรชันเบบี้บูม (ผู้ที่เกิดอยู่ในช่วงพ.ศ.2486-2503) เจเนอเรชัน X (ผู้ที่เกิดอยู่ในช่วงพ.ศ.2506-2525) เจเนอเรชัน Y (ผู้ที่เกิดอยู่ในช่วงพ.ศ.2526-2546) ไปจนถึงเจเนอเรชัน Z (ผู้ที่เกิดหลังปีพ.ศ.2546 เป็นต้นมา) (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2559) โดยตลาดแรงงานของไทยใช้เกณฑ์ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO) จำแนกกลุ่มประชากรวัยแรงงานเจเนอเรชันต่าง ๆ ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) วัยแรงงานตอนต้น คือประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-29 ปี 2) วัยแรงงานตอนกลาง คือประชากรที่มีอายุระหว่าง 30-44 ปี และ 3) วัยแรงงานตอนปลาย คือประชากรที่มีอายุระหว่าง 45-59 ปี (ยุวดี คาคการณ์ไกล, 2542) จึงกล่าวได้ว่าประชากรวัยแรงงานตอนต้นคือกลุ่มพนักงานเจนเนอเรชัน Z และ Y ตอนปลาย ประชากรวัยแรงงานตอนกลางคือกลุ่มพนักงานเจนเนอเรชัน Y ตอนต้นและ X ตอนปลาย ส่วนประชากรวัยแรงงานตอนปลายคือกลุ่มพนักงานเจนเนอเรชัน X ตอนต้นและเบบี้บูม แต่จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับพนักงานเจนเนอเรชันต่าง ๆ พบว่า นักวิชาการนิยมจำแนกพนักงานเจนเนอเรชันต่าง ๆ ออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนรุ่นก่อน (older generation) และกลุ่มคนรุ่นใหม่ (younger generation/new generation) ดังเช่น เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล (2552) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพนักงานเจนเนอเรชันต่าง ๆ โดยแบ่งกลุ่มพนักงานออกเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีนัยหมายถึงพนักงานใหม่ และคนรุ่นก่อนที่มีนัยหมายถึงพนักงานที่มีอาวุโสกว่าพนักงานใหม่ เป็นต้น

ข้อค้นพบของงานวิจัยหลายเรื่องชี้ให้เห็นว่าคนรุ่นใหม่ขาดทักษะการสื่อสารทางตรงหรือการสื่อสารแบบเผชิญหน้า ซึ่งเป็นความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาทั้งทางวัจนภาษาและอวัจนภาษาให้ผู้อื่นรับรู้ ดังที่งานวิจัยของ Hershatter and Epstein (2010) และ Urlick et al. (2017) ต่างพบว่าคนรุ่นใหม่ (พนักงานเจนเนอเรชัน Y) มีทักษะการสื่อสารแบบเผชิญหน้าต่ำและมีประสิทธิภาพน้อยกว่าคนรุ่นก่อน ฉะนั้นเมื่อคนรุ่นใหม่เข้าสู่สังคมการทำงานจึงปรากฏภาวะตึงเครียดระหว่างการทำงานร่วมกับคนรุ่นก่อนอยู่เสมอ

เมื่อทบทวนเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับความสามารถในการแสดงพฤติกรรมทางสังคมในการทำงานพบว่า ความฉลาดทางสังคม (social intelligence) เป็นคุณลักษณะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพฤติกรรมทางสังคมในการทำงานอย่างเหมาะสม โดย Thorndike (1920) เป็นบุคคลแรกที่นิยามความฉลาดทางสังคมว่าเป็นความสามารถในการเข้าใจและจัดการผู้อื่น (ทุกเพศ ทุกวัย) และสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างชาญฉลาด ซึ่งนักจิตวิทยายุคหลังอธิบายว่าความฉลาดทางสังคมเป็นความสามารถของสมองหรือปัญญา (cognitive) ที่เชื่อมโยงกับการแสดงพฤติกรรมอย่างเป็นพลวัตตามกระบวนการประมวลข้อมูลทางสมอง (information processing) ที่มีหลักการสำคัญคือการรับรู้ข้อมูล การวิเคราะห์ การถอดรหัส และการส่งออกพฤติกรรมทางปัญญา (cognitive behavior) ต่อผู้อื่นในรูปแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (Dunbar & Shultz, 2007; Kaukiainen et al., 1999; Militaru, 2018)

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ในกลุ่มประชากรวัยแรงงานตอนต้น (อายุระหว่าง 15-29 ปี) ที่กำลังจะเข้าสู่สังคมการทำงานในหลากหลายสาขาอาชีพ พบข้อจำกัดของงานวิจัยที่ผ่านมาว่า นวัตกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ค่อนข้างเฉพาะเจาะจงกลุ่มเป้าหมายหรือสาขาอาชีพ เช่น โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางสังคมสำหรับวัยรุ่นกลุ่มเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าของทัชชา สุริโยมรรพร สุรการ และอัจฉรา ประเสริฐสิน (2559) แนวทางส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีของอัฐณญา แพทย์ศาสตร์ และพัชรินทร์ รุจิรานุกูล (2562) และนวัตกรรมเริ่มล้ำสมัยไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันที่เปราะบางและผันผวน เช่น โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาภาคใต้ของกาญจน์กมล สุวิทยารัตน์ (2557) ขณะที่นวัตกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของต่างประเทศไม่สอดคล้องกับบริบท

สังคมไทยและมุ่งเน้นทักษะทางปัญญามากกว่าทักษะทางสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ที่กำลังจะเข้าสู่สังคมการทำงานในหลากหลายสาขาอาชีพ เป็นนวัตกรรมที่ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยในปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางสังคมคนรุ่นใหม่ที่เป็นนักศึกษาปริญญาตรีที่กำลังจะเข้าสู่สังคมการทำงาน ทั้งการทำงานจริงและการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้ไปใช้พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ เพื่อจะสามารถนำผลการวิจัยมาใช้พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นประโยชน์แก่สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ในการนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปวางแผนพัฒนานักศึกษาหรือปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของตนได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความฉลาดทางสังคมสำหรับคนรุ่นใหม่ตามทฤษฎีปัญญาสังคมและทฤษฎีแลกเปลี่ยนทางสังคม ซึ่งกลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยคือ คนรุ่นใหม่ที่กำลังจะเข้าสู่สังคมการทำงาน ทั้งการทำงานจริงและการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ งานวิจัยนี้เป็นการดำเนินงานวิจัยในระยะแรก คือ การศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ ผู้วิจัยจึงกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเป้าหมายการวิจัย ดังนี้

1.1 ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 440 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ใช้วิธีการคำนวณด้วยสูตร Yamane (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน (e) ร้อยละ 5 ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 210 คน แล้วใช้วิธีสุ่มเลือกแบบไม่เจาะจง

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์รายบุคคล ใช้วิธีสุ่มเลือกแบบกำหนดโควตาจากผู้ตอบแบบสอบถาม 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ทำงาน และ 2) กลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานพิเศษระหว่างเรียน กลุ่มละ 5 คน รวม 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามสภาพและความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ลักษณะเป็นแบบสอบถามตามมาตรประมาณค่า 4 ระดับ ได้แก่ มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย และไม่เลย จำนวนรวม 72 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพ ความต้องการ และความจำเป็นของแต่ละตัวบ่งชี้ตามองค์ประกอบทั้งสามประการของความฉลาดทางสังคม จากนั้นตรวจสอบคุณภาพด้วยวิธีให้ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา จำนวน 3 คน ประเมินความตรงเชิงเนื้อหาและคำนวณค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ระดับ 0.50 (วรณีย์ แกมเกตุ, 2555) จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่ง

หนึ่งที่มีลักษณะใกล้เคียงแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.57 แสดงว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นในระดับปานกลาง (วรฤณี แกมเกตุ, 2555)

2.2 แบบสัมภาษณ์สภาพและความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 12 ข้อ เป็นข้อความเกี่ยวกับปัญหา ความสำคัญจำเป็น และความต้องการพัฒนาความฉลาดทางสังคมในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพด้วยวิธีให้ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยากลุ่มเดิม ประเมินความตรงเชิงเนื้อหา และพบว่าทุกข้อคำถามมีดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามออนไลน์ (google form) และส่งให้แก่กลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งชี้แจงแนวทางการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดระยะเวลาตอบกลับไว้อย่างน้อย 1 เดือน เมื่อครบกำหนดพบว่ามีกลุ่มตัวอย่างตอบกลับครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ (จำนวน 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100)

3.2 ผู้วิจัยจำแนกผู้ตอบจากข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานพิเศษระหว่างเรียน จำนวน 92 คน (คิดเป็นร้อยละ 43.80) และกลุ่มไม่มีประสบการณ์ทำงานพิเศษระหว่างเรียน จำนวน 118 คน (คิดเป็นร้อยละ 56.20) จากนั้นจึงติดต่อขอสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 5 คน จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ซึ่งผู้วิจัยชี้แจงสิทธิของผู้ถูกสัมภาษณ์ตามหลักจริยธรรมในการวิจัย ขออนุญาตในการบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ และเป็นผู้จัดบันทึกคำสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประมาณ 50-60 นาทีต่อคน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการตอบแบบสอบถามด้วยวิธีคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมายค่าเฉลี่ยเป็น 6 ระดับ ตั้งแต่ต่ำมาก (1.00-1.49) ระดับต่ำ (1.50-2.49) ระดับค่อนข้างต่ำ (2.50-3.49) ระดับค่อนข้างสูง (3.50-4.49) ระดับสูง (4.50-5.49) และระดับสูงมาก (5.50-6.00) (Wright & Masters, 1982; Wright & Stone, 1979) และคำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI modified) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา จำนวน 210 คน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพและความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ความฉลาดทางสังคม	สภาพ			ความจำเป็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1. ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น	4.21	0.40	ค่อนข้างสูง	5.41	0.41	สูง
1.1 ความสามารถในการสังเกตและแยกแยะวัจนภาษาและอวัจนภาษาผู้อื่นที่มีเจตนาเกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์	4.20	0.60	ค่อนข้างสูง	5.42	0.40	สูง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพและความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ความฉลาดทางสังคม	สภาพ			ความจำเป็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความหมาย
1.2 ความสามารถในการวิเคราะห์อารมณ์ความรู้สึก ที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของผู้อื่น	4.34	0.46	ค่อนข้างสูง	5.46	0.39	สูง
1.3 ความสามารถในการวิเคราะห์ความคิดความ ต้องการที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของ ผู้อื่น	4.09	0.49	ค่อนข้างสูง	5.38	0.37	สูง
2. ความสามารถในการเข้าใจสถานการณ์ทางสังคม	4.25	0.46	ค่อนข้างสูง	5.42	0.36	สูง
2.1 ความสามารถในการสังเกตและแยกแยะ เรื่องราวหรือข้อมูลของบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง กับปฏิสัมพันธ์	4.26	0.50	ค่อนข้างสูง	5.42	0.38	สูง
2.2 ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุของ สถานการณ์ ต่าง ๆ จากข้อมูลทางสังคมที่เกี่ยวข้อง	4.20	0.57	ค่อนข้างสูง	5.42	0.39	สูง
2.3 ความสามารถในการคาดการณ์สถานการณ์ทาง สังคมที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการกระทำต่าง ๆ	4.28	0.51	ค่อนข้างสูง	5.42	0.41	สูง
3. ทักษะทางสังคม	4.16	0.46	ค่อนข้างสูง	5.42	0.42	สูง
3.1 ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายที่ เหมาะสมของการปฏิบัติตนทางสังคม	4.22	0.49	ค่อนข้างสูง	5.44	0.40	สูง
3.2 ความสามารถในการคิดหรือเลือกวิธีการปฏิบัติ ตนทางสังคมที่เหมาะสม	4.10	0.60	ค่อนข้างสูง	5.42	0.41	สูง
3.3 ความสามารถในการปฏิบัติตนทางสังคมตาม วิธีการที่เลือกอย่างมีประสิทธิภาพ	4.17	0.58	ค่อนข้างสูง	5.41	0.41	สูง
รวม	4.21	0.37	ค่อนข้างสูง	5.42	0.32	สูง

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพความฉลาดทางสังคมโดยรวมในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 4.21$, S.D.=0.37) แต่ความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมโดยรวมในระดับสูง ($\bar{X} = 5.42$, S.D.=0.32) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่าสภาพของทักษะทางสังคมเป็นองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.16$, S.D.=0.46) ขณะที่ความสามารถในการเข้าใจสถานการณ์ทางสังคม ($\bar{X} = 4.25$, S.D.=0.46) และความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น ($\bar{X} = 4.21$, S.D.=0.40) ส่วนความจำเป็นของความสามารถในการเข้าใจสถานการณ์ทางสังคมและทักษะทางสังคมนั้นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 5.42$, S.D.=0.36 และ 0.42 ตามลำดับ) ขณะที่ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยรวมต่ำกว่าเล็กน้อยคือ ($\bar{X} = 5.41$, S.D.=0.41)

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและลำดับความสำคัญของความฉลาดทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ความฉลาดทางสังคม		สภาพ ที่เป็นจริง	สภาพ ที่ควรจะเป็น	PNI modified	ลำดับ
1. ความ สามารถในการ เข้าใจ ผู้อื่น	1.1 ความสามารถในการสังเกตและแยกแยะวัจนภาษาและอวัจนภาษาผู้อื่นที่มีเจตนาเกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์	4.20	5.42	0.29	3
	1.2 ความสามารถในการวิเคราะห์อารมณ์ความรู้สึกที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของผู้อื่น	4.34	5.46	0.26	5
	1.3 ความสามารถในการวิเคราะห์ความคิดความต้องการที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของผู้อื่น	4.09	5.38	0.32	1
2. ความ สามารถในการ เข้าใจ สถานการณ์ ทางสังคม	2.1 ความสามารถในการสังเกตและแยกแยะเรื่องราวหรือข้อมูลของบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์	4.26	5.42	0.27	4
	2.2 ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์ต่าง ๆ จากข้อมูลทางสังคมที่เกี่ยวข้อง	4.20	5.42	0.29	3
	2.3 ความสามารถในการคาดการณ์สถานการณ์ทางสังคมที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการกระทำต่าง ๆ	4.28	5.42	0.27	4
3. ทักษะทาง สังคม	3.1 ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมของการปฏิบัติตนทางสังคม	4.22	5.44	0.29	3
	3.2 ความสามารถในการคิดหรือเลือกวิธีการปฏิบัติตนทางสังคมที่เหมาะสม	4.10	5.42	0.32	1
	3.3 ความสามารถในการปฏิบัติตนทางสังคมตามวิธีการที่เลือกอย่างมีประสิทธิภาพ	4.17	5.41	0.30	2

จากตารางที่ 2 พบว่าความสามารถในการวิเคราะห์ความคิดความต้องการที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของผู้อื่น (องค์ประกอบความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น) และความสามารถในการคิดหรือเลือกวิธีการปฏิบัติตนทางสังคมที่เหมาะสม (องค์ประกอบทักษะทางสังคม) มีดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ 0.32 รองลงมาคือความสามารถในการปฏิบัติตนทางสังคมตามวิธีการที่เลือกอย่างมีประสิทธิภาพ (องค์ประกอบทักษะทางสังคม) มีดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.30 ขณะที่ความสามารถในการวิเคราะห์อารมณ์ความรู้สึกที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของผู้อื่น (องค์ประกอบความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น) มีดัชนีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ 0.26

2. ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา จำนวน 10 คน ทั้งที่มีและไม่มีประสบการณ์ทำงานพิเศษ สามารถวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของความฉลาดทางสังคมแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 การเข้าใจผู้อื่น: นักศึกษาส่วนใหญ่เคยประสบปัญหาเกี่ยวกับการเข้าใจผู้อื่น เช่น ไม่สามารถตีความการสื่อสารที่ซับซ้อนและไม่มีเหตุผล ไม่สามารถตัดสินความถูกต้องของนัยยะที่รับรู้และตีความได้ ดังที่นักศึกษาคนที่ 2 กล่าวว่า “เจอบ่อยมาก โดยเฉพาะกับแฟน ผมไม่สามารถทำความเข้าใจกับสิ่งมีชีวิตชนิดนี้ได้เลย เวลาโกรธเวลาหัว เวลาเศร้า จะไม่สามารถคาดเดาได้ มีความสับสนจนไม่สามารถตีความได้” และตีความนัยยะจากการสื่อสารของผู้อื่นผิดพลาดทำให้เกิดปัญหาตามมา ดังเช่น นักศึกษาคนที่ 4 กล่าวว่า “เคยเจอปัญหา เพราะบางคำพูดที่มีนัยยะแฝงต้องใช้การตีความ

พอเราตีความคำพูดนั้นผิดก็ทำให้เราเข้าใจสิ่งที่อีกฝ่ายจะสื่อผิด เช่น คำพูดเล่นของเพื่อน เพื่อนอาจพูดเล่น ไม่มีเจตนาว่าเรา แต่เราก็เข้าใจผิดไปว่าเพื่อนว่าเรา เพราะเราตีความนัยยะจริง ๆ ของเพื่อนไม่ได้ แล้วก็ต้องมาปรับความเข้าใจทีหลัง” ขณะที่นักศึกษาทุกคนมีความคิดเห็นว่าการเข้าใจผู้อื่นมีความจำเป็นและมีประโยชน์อย่างหลากหลายต่อผู้คนในสังคม เช่น ช่วยทำให้เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นทั้งที่เจตนาและไม่เจตนาสื่อสารออกมา ช่วยทำให้มีไหวพริบทางสังคม ประเมินและรับมือสถานการณ์ได้ ช่วยทำให้สามารถแสดงออกทางสังคมอย่างเหมาะสม ลดปัญหาความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกันได้ดีขึ้น ดังเช่นนักศึกษาคนที่ 4 กล่าวว่า “คนเราจำเป็นต้องรู้ว่าคนในสังคม มีลักษณะท่าทาง หรือการแสดงออกทางสีหน้า หรือแสดงออกทางความคิดต่าง ๆ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม การจะอยู่ร่วมกันในสังคมได้ควรรู้ถึงลักษณะต่าง ๆ ของผู้คน ทำให้เราเข้าใจถึงความต้องการของคน ๆ นั้นมากขึ้น อยู่ร่วมกันง่ายขึ้น และลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต” นักศึกษาจึงต้องการพัฒนาความสามารถในการรับรู้และตีความวัจนภาษาและอวัจนภาษาเพื่อจะเข้าใจของผู้อื่นในสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ดังที่นักศึกษาคนที่ 10 กล่าวว่า “เมื่อเราอยู่ในสังคมร่วมกับคนอื่น ๆ เราไม่สามารถพูดทุกอย่างทุกอย่างได้ หรือบางสิ่งที่พูดออกไปก็ไม่ใช่สิ่งที่รู้สึกจริง ๆ เพราะฉะนั้นคนเราควรรู้ว่าคำพูดหรือการกระทำของใครสักคนมีนัยยะอะไรแฝงอยู่บ้าง”

2.2 องค์ประกอบที่ 2 การเข้าใจสถานการณ์ทางสังคม: นักศึกษาส่วนใหญ่เคยเผชิญสถานการณ์ท้าทายที่ต้องอาศัยการเข้าใจสถานการณ์ทางสังคม เช่น นักศึกษาคนที่ 7 กล่าวว่า “เคยเจอปัญหาอยู่เสมอโดยเฉพาะตอนที่ทำงานสโมสรนักศึกษา ทุกครั้งที่ประชุมมักจะมีเรื่องราวจากหลาย ๆ กลุ่ม เช่น ถูกตั้งคำถามที่ว่าทำไมถึงต้องทำ ทำแล้วได้หน่วยกิตหรือเปล่า และเกิดประโยชน์อย่างไร ทำให้เราต้องตีความถึงเหตุและผลของคำถามเหล่านั้น เพื่อจะได้วางแผนทำงานด้วยกันแบบพอใจทุก ๆ ฝ่าย” อนึ่ง ปัญหาจากการตีความสถานการณ์ทางสังคมไม่ได้ ทำให้นักศึกษาไม่มีโอกาสแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทำให้ไม่รู้วิธีการแสดงออกทางสังคมที่เหมาะสม ทำให้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์ปัญหาได้ และไม่สามารถตัดสินใจตามถูกต้องของความเข้าใจสถานการณ์ของตนเอง ดังที่ นักศึกษาคนที่ 4 กล่าวว่า “เคยอยู่ในสถานที่ที่มีคนไม่รู้จักรักเยอะ ๆ บางทีที่รู้สึกเหมือนถูกคุกคาม เช่น ถูกจ้องมอง ถูกพูดถึง แต่ก็ไม่มั่นใจสถานการณ์นั้นเป็นการคุกคามไหม หรือเขาไม่ได้คิดอะไร สถานการณ์ที่ดูไม่ออกก็จะมีไม่รู้ว่าจะแสดงออกขณะนั้นยังไง” ซึ่งนักศึกษามีความคิดเห็นว่าการเข้าใจสถานการณ์ทางสังคมเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ โดยเฉพาะสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง เพราะการเข้าใจสาเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและคาดการณ์สิ่งที่เกิดตามมา จะสามารถวางแผนแก้ปัญหา เตรียมการรับมือ หลีกเลี่ยงสถานการณ์ปัญหาที่จะเกิดขึ้น รวมถึงคิดเพื่อแสดงออกต่อสถานการณ์นั้น ๆ อย่างเหมาะสมได้ ดังที่ นักศึกษาคนที่ 6 กล่าวว่า “ควรเข้าใจหรือวิเคราะห์สถานการณ์เป็น เพราะจะได้เตรียมการรับมือที่จะเกิดขึ้นต่อ หรือที่จะเกิดขึ้นแล้ว เข้าใจบริบทของสิ่งที่เกิดขึ้นได้ดี และจะคาดการณ์สถานการณ์ต่อไปได้” นักศึกษาส่วนใหญ่จึงต้องการพัฒนาความสามารถในการรับรู้ ตีความ และคาดการณ์สถานการณ์ที่หลากหลาย เช่น สถานการณ์ความขัดแย้งของผู้อื่น สถานการณ์อันตราย สถานการณ์ในห้องเรียน สถานการณ์ทั่วไปในชีวิตประจำวัน รวมถึงสถานการณ์ในอนาคตต่อการสัมภาษณ์งานด้วย ดังที่ นักศึกษาคนที่ 3 กล่าวว่า “คิดว่าถ้าได้สามารถวิเคราะห์และเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์การไปสัมภาษณ์งานจะเป็นประโยชน์มาก เพราะเราจะต้องเจอคำถามต่าง ๆ จากคนที่สัมภาษณ์ จะได้รู้ว่าควรตอบไปในแนวทางไหน”

2.3 องค์ประกอบที่ 3 ทักษะทางสังคม: นักศึกษาประเมินตนเองว่ามีทักษะทางสังคมในระดับต่ำถึงปานกลาง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าตนเองรู้เทคนิควิธีการปฏิบัติทางสังคม แต่ยังไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกสถานการณ์ การไม่สามารถนำเทคนิคทางสังคมไปใช้ได้มีประสิทธิภาพทำให้ประสบปัญหาในการปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสังคม ดังเช่น นักศึกษาคนที่ 10 กล่าวว่า “ถ้ามี 1 - 10 ให้ 7 เพราะคิดว่ารู้ระดับนี้ ไม่ถึงกับมาก แต่ก็ไม่ถึงกับไม่รู้เลยว่าต้องปฏิบัติตัวยังไงในสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ ส่วนอีก 3 เป็นส่วนที่บางอย่างก็ทำไม่ได้ ปัญหาสำคัญสำหรับตัวเองคือเรื่องการปฏิเสธคน เวลาคอนเสิร์ตขอยืมเงินก็รู้ว่าปฏิเสธยังงั้น อึดอัดใจมากแต่ก็ไม่กล้าปฏิเสธ หรืออย่างน้อยก็อยากเจรจาต่อรองกับคนที่มาขอยืมเงิน แต่ก็รู้ว่าควรทำไหม หรือต้องทำยังไงถึงจะไม่เสียความรู้สึกกัน” และนักศึกษาส่วนหนึ่งรักสันโดษ ไม่ชอบ

การเข้าสังคมหรือการปฏิสัมพันธ์กับผู้คนจำนวนมาก แต่รู้เทคนิคและสามารถปฏิบัติตนทางสังคมได้เป็นอย่างดีกับคนในครอบครัว เพื่อนสนิท ผู้ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน และคนที่ทำหน้าที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ ดังเช่น นักศึกษาคนที่ 8 กล่าวว่า “รู้วิธีการ แต่ผมเข้าสังคมไม่เก่ง ชอบไปไหนมาไหนคนเดียวเพราะสบายใจและสะดวกใจแบบนี้” ขณะที่นักศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับทักษะทางสังคม คือ การปฏิเสธผู้อื่น การเจรจาต่อรอง การเข้าสังคม และส่วนหนึ่งประสบปัญหาการวางตัวเมื่ออยู่ร่วมกับผู้ใหญ่ การใช้ภาษา และการสื่อสารแบบเผชิญหน้า เช่น นักศึกษาคนที่ 6 กล่าวว่า “มีทักษะด้านนี้น้อยมากเลย โดยเฉพาะปัญหาการเข้าหาผู้ใหญ่ ไม่รู้ว่าต้องทำตัวยังไง ยิ่งถ้าต้องอยู่กับผู้ใหญ่แบบใกล้ชิด จะอึดอัดมาก เพราะไม่รู้ว่าการวางตัวยังไงถึงจะถูกต้อง ส่วนกับคนอื่นที่ไม่สนิทก็คิดว่ามีปัญหาเพราะเป็นคนพูดไม่ค่อยเก่ง” ทั้งนี้ นักศึกษามีความคิดเห็นว่าการรู้เทคนิคทางสังคม และการสามารถใช้เทคนิคทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อทุกคนในการดำรงชีวิตในสังคม และเป็นประโยชน์ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การสื่อสาร การปฏิเสธผู้อื่น การสัมภาษณ์งาน เป็นต้น ช่วยทำให้การดำเนินชีวิตและการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นไปอย่างราบรื่น ดังที่ นักศึกษาคนที่ 2 กล่าวว่า “ทักษะสังคมมีประโยชน์ทั้งงานและชีวิตประจำวัน เพราะเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารทุกรูปแบบ เช่น ตอนสมัครงาน ช่วงสัมภาษณ์ ถ้ามีทักษะทางสังคมจะสื่อสารแล้วมีความดึงดูดมากกว่าคนอื่น” นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาทักษะทางสังคมเกี่ยวกับการปฏิเสธผู้อื่น และการเจรจาต่อรอง ส่วนหนึ่งต้องการพัฒนาทักษะทางสังคมเกี่ยวกับการเข้าสังคม เช่น การสานสัมพันธ์กับผู้อื่น การสร้างบรรยากาศที่ดี รวมถึงการวางตัวต่อผู้คนในสถานการณ์ต่าง ๆ และบางคนต้องการพัฒนาทักษะทางสังคมเกี่ยวกับการรับมือผู้ที่ไม่สื่อสารอย่างตรงไปตรงมา ดังที่ นักศึกษาคนที่ 7 กล่าวว่า “อยากเรียนรู้เรื่องการวางตัวกับบุคคลต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การสร้างบรรยากาศความสุข และเรียนรู้วิธีการพูดในโอกาสต่าง ๆ”

สรุปผลและอภิปรายผล

จากข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ได้สามารถสรุปและอภิปรายข้อค้นพบรวมถึงประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจดังนี้

1. จากการศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี ที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น ความสามารถในการเข้าใจสถานการณ์ทางสังคม และทักษะทางสังคม พบว่าสภาพความฉลาดทางสังคมของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ระดับค่อนข้างสูง ขณะที่ความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ระดับสูง โดยภาพรวมของสภาพความฉลาดทางสังคมนั้นใกล้เคียงกับข้อค้นพบจากการวิจัยของกาญจน์กมล สุวิทยารัตน์ (2557) ที่ศึกษาความฉลาดทางสังคมในองค์ประกอบที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม (การรับรู้ผู้อื่น การเข้าใจผู้อื่น และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น) ด้านการรู้คิดทางสังคม (การรู้คิดในพฤติกรรม การมีข้อสันเทษทางสังคม และการตัดสินใจทางสังคม) และด้านการมีทักษะทางสังคม (การแสดงออกทางอารมณ์ การแสดงออกทางสังคม และการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม) ของนักศึกษาที่กำลังศึกษาปีที่ 1-4 ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ภาคใต้ จำนวน 900 คน พบว่านักศึกษามีระดับความฉลาดทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.93$, S.D.=0.26) และเอื้อทิพย์ คงกระพันธ์ (2567) ศึกษาความฉลาดทางสังคมตามแนวคิดของ Goleman (2006) ที่ครอบคลุมองค์ประกอบคือการตระหนักรู้ทางสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ของนักศึกษาปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 295 คน พบว่านักศึกษามีความฉลาดทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X}=2.22$, S.D.=0.43) สะท้อนว่านักศึกษาปริญญาตรีที่เป็นคนรุ่นใหม่และกำลังจะเข้าสู่สังคมการทำงานทั้งการทำงานจริงและการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพมีความฉลาดทางสังคมบ้างแต่ยังไม่มากเพียงพอ ดังที่ผลการวิจัยพบว่าสภาพความฉลาดทางสังคมที่เป็นจริงนั้นต่ำกว่าสภาพที่นักศึกษาคิดว่าควรจะเป็นในทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้ อาจเพราะนักศึกษามีความคิดเห็นว่าแม้ว่าตนเองสามารถเข้าใจผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์ทางสังคม และมีทักษะทางสังคมอยู่บ้างแต่ยังไม่เพียงพอเมื่อเผชิญสถานการณ์ทางสังคมบางสถานการณ์ หรือเห็นว่ยังมีความจำเป็นต่อการ

เผชิญสถานการณ์ในอนาคตและต้องการพัฒนาให้มีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Khan and Ali (2019) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการตีความและการสื่อสารทางวัฒนธรรมภาษาและอวัจนภาษาของนักศึกษาปริญญาตรีจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในประเทศปากีสถาน จำนวน 300 คน พบว่านักศึกษาสามารถตีความวัฒนธรรมภาษาและอวัจนภาษาได้ดีแต่พวกเขายังต้องการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะดังกล่าวเพิ่มเติม เนื่องจากเห็นว่าตนยังมีช่องว่างในการพัฒนาทักษะการพูดในที่สาธารณะและการสื่อสารในกลุ่ม และเห็นว่าการใช้ภาษาและการแสดงออกทางอารมณ์มีความสำคัญต่อการสื่อสารแต่ยังมีการใช้ไม่สอดคล้องกันในบางสถานการณ์ (Khan & Ali, 2019)

2. แม้นักศึกษาจะมีระดับความฉลาดทางสังคมอยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน แต่ยังรับรู้ว่ามีอุปสรรคในการพัฒนาเพิ่มเติม โดยเฉพาะในด้านการเข้าใจผู้อื่นและการเข้าใจสถานการณ์ทางสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างทักษะทางสังคมที่เหมาะสมสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีความหลากหลายและซับซ้อนในปัจจุบัน อีกทั้งนักศึกษาที่ให้สัมภาษณ์ทุกคนมีความคิดเห็นว่าความฉลาดทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาต้องเผชิญสถานการณ์ท้าทายที่หลากหลาย อาทิ การปรับตัวเข้าสู่ชีวิตมหาวิทยาลัย การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนใหม่ การปรับตัวกับวิธีการเรียนการสอนของอาจารย์ (Tinto, 1993) การเรียนและการทำงานกลุ่มที่มีความกดดันสูง (Misra & McKean, 2000) การประสบปัญหาทางการเงิน เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าครองชีพ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (Perkins & Neumayer, 2014) ตลอดจนความไม่แน่นอนในอนาคต เช่น การหางานหลังจบการศึกษา หรือการเลือกเส้นทางอาชีพที่เหมาะสม (Gati & Asher, 2001) ทำให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของความฉลาดทางสังคมว่าเป็นสิ่งที่จะช่วยให้สามารถจัดการสถานการณ์ที่ต้องเผชิญทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Kihlstrom and Cantor (2000) ที่กล่าวว่าผู้ที่มีความฉลาดทางสังคมจะสามารถปรับตัวตามบริบททางสังคม สามารถแก้ไขข้อขัดแย้ง สร้างความสัมพันธ์เชิงบวกในกลุ่ม ทำให้สร้างและดูแลความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรได้ (Kihlstrom & Cantor, 2000) ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ของชีวิต ทั้งการศึกษา การทำงาน และการสร้างเครือข่ายทางสังคม (Kihlstrom & Cantor, 2000) ดังนั้นความฉลาดทางสังคมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น อนึ่ง ความคิดเห็นของนักศึกษาที่พบยังสอดคล้องกับ Parker and Axtell (2001) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสังคมและความสำเร็จทางการศึกษารวมถึงการปรับตัวในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรีจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในประเทศอังกฤษ จำนวน 300 คน พบว่าความฉลาดทางสังคมความสัมพันธ์ทางบวกที่มีนัยสำคัญระหว่างความฉลาดทางสังคมและความสำเร็จทางการศึกษา ($r = 0.45, p < 0.01$) โดยพวกเขาอภิปรายว่านักศึกษาที่มีความฉลาดทางสังคมสูงมักจะมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและอาจารย์ ซึ่งส่งผลดีต่อการปรับตัวในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะต่าง ๆ (Parker & Axtell, 2001) การพัฒนาความฉลาดทางสังคมจึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถช่วยให้นักศึกษาเตรียมความพร้อมสำหรับการเผชิญกับความท้าทายในสภาพแวดล้อมการศึกษาและในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

นักศึกษา ผู้ที่สนใจ และสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ออกแบบหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางสังคมแก่นักศึกษาที่กำลังจะเข้าสู่สังคมการทำงาน เช่น การฝึกอบรมระยะสั้นก่อนฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ หรือการฝึกอบรมก่อนสำเร็จการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้ที่สนใจสามารถศึกษาเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน เช่น สาขาวิชา ภูมิปัญญา หรือประสบการณ์ทำงานพิเศษ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งมากขึ้น ศึกษาปัจจัยภายในและภายนอกที่สัมพันธ์กับระดับความฉลาดทางสังคมของบุคคล และศึกษาอิทธิพลของความฉลาดทางสังคมที่มีต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือการเผชิญสถานการณ์ที่ท้าทายในบริบทชีวิตจริง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจน์กมล สุวิทยารัตน์. (2557). การศึกษาและพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 28(86), 126-151.
- เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล. (2552). การรับรู้คุณลักษณะของเจนเนอเรชั่นวายและแรงจูงใจในการทำงาน: มุมมองระหว่างเจนเนอเรชั่นต่างๆ ในองค์กร. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 31(121), 1-25.
- ทัชชา สุริโย, อมราพร สุการ และอัจฉรา ประเสริฐสิน. (2559). การพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางสังคม สำหรับวัยรุ่นกลุ่มเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้า. *วารสาร Veridian E-Journal Silpakorn (Humanities, Social Sciences, and Arts)*, 9(1), 582-597.
- บุญชม สุวรรณภา. (2555). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. *สุริยาสาน*.
- ยุวดี คาคการณ์ไกล. (2542). สถานการณ์ด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน. โครงการตำรากรมอนามัย สำนักงานวิชาการ.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2559). *สุขภาพคนไทย 2559: ตายดี วิธีที่เลือกได้*. อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- อัฐญา แพทย์ศาสตร์ และพัชรินทร์ รุจิรานุกุล. (2562). แนวทางส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 16(3), 145-154.
- เอื้อทิพย์ คงกระพันธ์. (2567). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสังคมของนักศึกษา. *วารสารจิตวิทยามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต*, 14(1), 29-40.
- Dunbar, R. I. M., & Schultz, S. T. (2007). Evolution in the social brain. *Sciences*, 317(5843), 1344-1347.
- Gati, I., & Asher, I. (2001). Deciding on a career: The role of career decision-making self-efficacy and career decision-making styles. *Journal of Career Assessment*, 9(3), 267-284.
- Hershat, A., & Epstein, M. (2010). Millennials and the world of work: An organization and management perspective. *Journal of Business and Psychology*, 25(2), 211-223.
- Kaukiainen, A., Björkqvist, K., Lagerspetz, K. Y. H., & Österman, K. (1999). The relationship between social intelligence, empathy, and three types of aggression. *Aggressive Behavior*, 25(2), 81-89.
- Khan, M. A., & Ali, S. (2019). Understanding verbal and nonverbal communication skills among undergraduate students: A study of selected universities in Pakistan. *International Journal of Humanities and Social Science Research*, 9(2), 45-52.
- Kihlstrom, J. F., & Cantor, N. (2000). Social intelligence. In R. J. Sternberg (Ed.), *Handbook of intelligence* (pp. 359-379). Cambridge University Press.

- Militaru, M. (2018). What is social intelligence? *Revista Universitară de Sociologie*, 9, 83–93.
- Misra, R., & McKean, M. (2000). College Students' Academic Stress and Its Relationship to Their Anxiety, Time Management, and Leisure Satisfaction. *American Journal of Health Studies*, 16(1), 41-47.
- Parker, J. D. A., & Axtell, R. (2001). Social intelligence and academic success: A study of the relationship between social intelligence and academic performance in college students. *Journal of Educational Psychology*, 93(2), 300–310.
- Perkins, R., & Neumayer, E. (2014). Geographies of educational mobilities: Exploring the uneven flows of international students. *Theorizing student mobility*, 1–20.
- Thorndike, E. L. (1920). Intelligence and its use. *Harper's Magazine*, 140, 227–235.
- Tinto, V. (1993). *Leaving college: Rethinking the causes and cures of student attrition*. University of Chicago Press.
- Urick, M. J., Hollensbe, E. C., Masterson, V. S., & Lyons, S. T. (2016). Understanding and managing intergenerational conflict: An examination of influences and strategies. *Work, Aging and Retirement*, 3(2), 166–185.
- Wright, B. D., & Masters, G. N. (1982). *Rating scale analysis: Rasch measurement*. Mesa Press.
- Wright, B. D., & Stone, M. H. (1979). *Best Test Design: Rasch Measurement*. Mesa Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper and Row.